

<https://doi.org/10.32523/2616-6844>

ISSN (Print) 2616-6844
ISSN (Online) 2663-1318

Л.Н.Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N.Gumilyov Eurasian
National University

№3 (128)/2019

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н.Гумилева

ҚҰҚЫҚ сериясы

LAW Series

Серия ПРАВО

bullaw.enu.kz

ISSN (Print) 2616-6844
ISSN (Online) 2663-1318

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ҚҰҚЫҚ сериясы
LAW Series
Серия ПРАВО

№ 3(128)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы
Заң ғылымдарының докторы, профессор
Ибрагимов Ж. И. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Абдрасулов Е. Б. з.ғ.д., профессор (Қазақстан)
Аничкин Е. С. з.ғ.д., доцент (Россия)

Редакция алқасы

Абайдельдинов Е.М.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Абдилов Қ.С.	PhD (Қазақстан)
Ақпанов А.Н.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Амандыкова С.К.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бабкина Е.В.	з.ғ.к., доцент (Беларусь)
Баймаханов М.Т.	з.ғ.д., проф., академик (Қазақстан)
Балтабаев К.Ж.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бурибаев Е.А.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бусурманов Ж.Д.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Винниченко О.Ю.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Исполинов А.С.	з.ғ.к., проф. (Ресей)
Коняхин В.П.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Коробеев А.И.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Мукашева А.А.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нургалиева Е.Н.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Сарсенова С.Н.	з.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Тлепина Ш.В.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Томас Давулис	з.ғ.д., проф. (Литва)
Рейн Мюллерсон	з.ғ.д., проф. (Эстония)
Трунк А.	з.ғ.д., проф. (Германия)
Хасенов М.Х.	PhD (Қазақстан)
Турлуковский Я.	з.ғ.к., проф. (Польша)

*Жауапты редактор, компьютерде беттеген: **Қ.Ж. Жұмабекова***

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 402 б.
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-357)

E-mail: vest_law@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Құқық сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
27.03.18 ж. № 16992-Ж-тіркеу куәлігімен Қазақстан Республикасының Ақпарат және
коммуникациялар министрлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет.
Тиражы: 20 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,
тел.: +7(7172)709-500 (ішкі 31-357)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief
Doctor of Juridical Sciences, Professor
Ibragimov Zh.I. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Abdrassulov E.B.** Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Deputy Editor-in-Chief **Anichkin E.S.** Doctor of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Russia)

Editorial board

Abaydeldinov E.M.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Abdilov K.S.	PhD (Kazakhstan)
Akhpanov A.H.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Amandykova S.K.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Babkina E.V.	Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Belarus)
Baymakhanov M.T.	Doctor of Juridical Sciences, Prof., Academician (Kazakhstan)
Baltabayev K.Zh.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Buribaev E.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Busurmanov Zh.D.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Vinnichenko O.Yu.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Russia)
Ispolinov A.S.	Can. of Juridical Sciences, Prof. (Russia)
Konyakhin V.P.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Russia)
Korobeyev A.I.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Russia)
Mukasheva A.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Nurgaliyeva E.N.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Sarsenova S.N.	Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Tlepina Sh.V.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Tomas Davulis	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Lithuania)
Rain Mullerson	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Estonia)
Trunk A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Germany)
Khasenov M. Kh.	PhD (Kazakhstan)
Turlukovsky Ya.	Can. of Juridical Sciences, Prof. (Poland)

Responsible secretary, computer layout: **K.Zh. Zhumabekova**

Editorial address: 2, K.Satpayev str., of.402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008
Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-357)

E-mail: **vest_law@enu.kz**

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University. Law Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan
Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan.
Registration certificate No. 16992-Ж from 27.03.2018
Periodicity: 4 times a year
Circulation: 20 copies
Address of printing house: 13/1 Kazhymukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008;
tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31-357)

© **L.N. Gumilyov Eurasian National University**

Главный редактор
Доктор юридических наук, проф.
Ибрагимов Ж. И. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Абдрасулов Е. Б. д.юр.н., проф. (Казахстан)
Аничкин Е. С. д.юр.н., доцент (Россия)

Редакционная коллегия

Абайдельдинов Е.М.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Абдилов К.С.	PhD (Казахстан)
Амандыкова С.К.	д. юр.н., проф. (Казахстан)
Ахпанов А.Н.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Бабкина Е.В.	к.юр.н., доцент (Белоруссия)
Баймаханов М.Т.	д.юр.н., проф., академик (Казахстан)
Балтабаев К.Ж.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Бурибаев Е.А.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Бусурманов Ж.Д.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Винниченко О.Ю.	д.юр.н., проф (Россия)
Исполинов А.С.	к.ю.н., проф. (Россия)
Коняхин В.П.	д.юр.н., проф. (Россия)
Коробеев А.И.	д.юр.н., проф. (Россия)
Мукашева А.А.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Нургалиева Е.Н.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Сарсенова С.Н.	к.юр.н., доцент (Казахстан)
Тлепина Ш.В.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Томас Давулис	д.юр.н., проф. (Литва)
Рейн Мюллерсон	д.юр.н., проф. (Эстония)
Трунк А.	д.юр.н., проф. (Германия)
Хасенов М.Х.	PhD (Казахстан)
Турлуковский Я.	к.юр.н., проф. (Польша)

Ответственный редактор, компьютерная верстка: **К.Ж. Жумабекова**

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402
Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-357)
E-mail: vest_law@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Право
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан.
Регистрационное свидетельство № 16992-Ж от 27.03.18 г.
Периодичность: 4 раза в год
Тираж: 20 экземпляров
Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1,
тел.: +7 (7172) 709-500 (вн.31-357)

Мазмұны

Мемлекет және құқық теориясы, конституциялық құқық

<i>Аничкин Е.С.</i> Ресей Федерациясы мен Орта Азия елдерінің конституциялық құқығының ортақтығы	8
<i>Ибрагимов Ж.И., Жексекин А.К.</i> Қазақстан Республикасындағы заң шығару процесін жетілдірудің мәселелері	14
<i>Қапсәлямов Қ.Ж., Қапсәлямова С.С., Акқұлов Р.Т.</i> Орталық Азия мен Қазақстанның балалар құқығын қорғау саласындағы аймақтық ынтымақтастығы және даму перспективалары	23
<i>Құсайынов А.А.</i> Жоғары білім берудегі сыбайлас жемқорлық тәуекелі	31
<i>Нұрмағамбетов А.М., Нұрмағамбетова С.Б.</i> Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде сот прецедентін қолданудың құқықтық мәселелері	42

Қылмыстық және қылмыстық-процессуалдық құқық

<i>Абдраманова Н.Қ.</i> 2010-2018 жылдарындағы Қазақстан Республикасы аумағындағы қылмыстың және латентті қылмыстың статистикалық көрсеткіштерін талдау	54
<i>Абулкаирова Б.Т.</i> Бала ауыстыруды субъективтік жақ бойынша саралау	64
<i>Баймолдина С.М.</i> Сыбайлас жемқорлық теріс әлеуметтік құбылыс ретінде	76
<i>Бапанова Т.Т.</i> Қылмыстық жауаптылық пен жазаны ауырлататын және жеңілдететін мән-жайлар жөніндегі нормалар бәсекелестігінің мәселелері	85
<i>Орсаева Р.А., Сулейменов А. С.</i> Педофилия: алдын-алу және жазалау мәселелері (жас балаларға қарсы жасалатын зорлық-зомбылықтарды қылмыстық-құқықтық саралау)	92
<i>Сембекова Б.Р., Шайхаденов Р.Н.</i> Сотқа дейінгі тергеп-тексеру сатысында Қазақстан Республикасының қылмыстық іс жүргізу заңнамасын жетілдіру мәселелері (практикалық қызметкерлерге жүргізілген сауалнама негізінде)	105

Азаматтық құқық

<i>Уткельбаева З.И.</i> Ислам құқығындағы мұрагерлік құқық және оның басқа құқық жүйелерінен айырмашылығы	114
---	-----

Еңбек құқығы

<i>Есиркепова М.М., Анарова Р.М.</i> Қазақстан Республикасындағы еңбек кемсітушілігін құқықтық реттеу	127
---	-----

Қаржы құқығы

<i>Қусаинова Л.И., Ахметова Г.И.</i> Қазақстан Республикасында венчурлік қаржыландыру нарығы дамуының құқықтық негіздері	137
--	-----

Халықаралық құқық

<i>Тлепина Ш.В.</i> Адамның азаматтық және саяси құқықтары мен бостандықтары саласындағы халықаралық-құқықтық нормаларды Қазақстан Республикасында заңнамалық қамтамасыз ету	145
--	-----

Contents

The theory of the state and the law, the constitutional law

Anichkin E.S. Commonality of constitutional law of the Russian Federation and Central Asian countries	8
Ibragimov Zh.I., Zheksekin A.K. Problems of improving the law – making process in the Republic of Kazakhstan	14
Kapsalyamov K.Zh., Kapsalyamova S.S., Akkulov R.T. Regional cooperation and prospects for the development of Central Asia and Kazakhstan in the field of children's rights	23
Kussainov A. A. Corruption risks in higher education	31
Nurmagambetov A.M., Nurmagambetova S.B. Legal problems of application of judicial precedent in the legal system of the Republic of Kazakhstan	42

Criminal and criminal procedural law

Abdramanova N.K. Analysis of statistical crime indicators in the territory of the Republic of Kazakhstan for the period from 2010 to 2018. and latent crime	54
Abulkairova B.T. Qualification of substitution of the child by the mens rea	64
Baimoldina S. M. Corruption as a negative social phenomenon	76
Bapanova T.T. Issues of competition rules on aggravating and mitigating circumstances of criminal liability and punishment	85
Orsaeva R. A., Suleimenov A. S. Domestic criminal rejection of man: the problem of pedophilia and punishment for them (criminal law qualification of violence against young child)	92
Sembekova B.R., Shaikhadenov R.N. Issues of improvement of the Criminal procedure legislation of the Republic of Kazakhstan at the stage of pre-trial investigation (based on the analysis of the survey of existing practitioners)	105

Civil law

Utkelbayeva Z.I. Inheritance law in Islamic law and its difference from other legal systems	114
--	-----

Labor law

Yessirkepova M.M., Anarova R.M. Legal regulation of labor discrimination in the Republic of Kazakhstan	127
---	-----

Financial law

Kussainova L.I., Akhmetova G.I. Legal basis of development of the market of venture financing in the Republic of Kazakhstan	137
--	-----

International law

Tlepina Sh.V. Legislative support of international legal norms in the field of civil and political human rights and freedoms in the Republic of Kazakhstan	145
---	-----

Содержание

Теория государства и права, конституционное право

<i>Аничкин Е.С.</i> Общность конституционного права Российской Федерации и стран Центральной Азии	8
<i>Ибрагимов Ж.И., Жексекин А.К.</i> Проблемы совершенствования законодательного процесса в Республике Казахстан	14
<i>Капсаямов К.Ж., Капсаямова С.С., Аккулов Р.Т.</i> Региональное сотрудничество и перспективы развития Центральной Азии и Казахстана в области защиты прав детей	23
<i>Кусаинов А.А.</i> Коррупционные риски в сфере высшего образования	31
<i>Нурмагамбетов А.М., Нурмагамбетова С.Б.</i> Правовые проблемы применения судебного прецедента в правовой системе Республики Казахстан	42

Уголовное и уголовно-процессуальное право

<i>Абдраманова Н.К.</i> Анализ статистических показателей преступности на территории Республики Казахстан за период с 2010 по 2018 гг. и латентная преступность	54
<i>Абулкаирова Б.Т.</i> Квалификация подмены ребенка по субъективной стороне	64
<i>Баймолдина С.М.</i> Коррупция как негативное социальное явление	76
<i>Бапанова Т.Т.</i> Вопросы конкуренции норм об отягчающих и смягчающих обстоятельствах уголовной ответственности и наказания	85
<i>Орсаева Р.А., Сулейменов А.С.</i> Педофилия: предупреждение и проблемы наказания (уголовно-правовая квалификация насилия против малолетних детей)	92
<i>Сембекова Б.Р., Шайхаденов Р.Н.</i> Вопросы совершенствования Уголовно-процессуального законодательства Республики Казахстан в стадии досудебного расследования (на основе анализа опроса действующих практических работников)	105

Гражданское право

<i>Уткельбаева З.И.</i> Наследственное право в исламском законодательстве и его отличие от других правовых систем	114
---	-----

Трудовое право

<i>Есиркепова, М.М., Анарова Р.М.</i> Правовое регулирование трудовой дискриминации в Республике Казахстан	127
--	-----

Финансовое право

<i>Кусаинова Л.И., Ахметова Г.И.</i> Правовые основы развития рынка венчурного финансирования в Республике Казахстан	137
--	-----

Международное право

<i>Тлепина Ш.В.</i> Законодательное обеспечение международно-правовых норм в области гражданских и политических прав и свобод человека в Республике Казахстан	145
---	-----

XFTAP 10.15.59.

Қ.Ж. Қапсәлямов¹, С.С. Қапсәлямова², Р.Т. Аккулов³

¹«Тұран-Астана» университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

²Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан,
Қазақстан

³«Тұран-Астана» университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

(E-mail: Guf-2030@mail.ru, Berkut_Kapsalyam@mail.ru, Akkulov.67@mail.ru)

Орталық Азия мен Қазақстанның балалар құқығын қорғау саласындағы аймақтық ынтымақтастығы және даму перспективалары

Аңдатпа. Мемлекет әрбір баланың аман-сау өсіп, жан-жақты дамуын қамтамасыз етеді. Әрбір Қазақстандағы баланың құқығы: Бала өмірге келе салысымен тіркеуге алынады және өзіне есім мен азаматтық алуға құқылы. Әрбір бала өз отбасында, ата-анасымен бірге өмір сүруге құқылы. Бала мектепте кінәлі болғанда да оны ешкімнің ұрып жазалауға, кемсітіп қорлауға құқығы жоқ. Әрбір баланың ой-пікірі, ар-ождан және дін еркіндігіне құқығы бар. Бала өзі қалаған спорт түрімен шұғылдануға құқылы. Бала денсаулығын сақтауға, емдеуге құқылы. Бала өз ойын еркін айтуға құқылы.

Тарихта ең алғаш рет БҰҰ «Бала құқығы декларациясы» [1] аясында оның орындалуын бақылаудың халықаралық тетігі - Бала құқықтары бойынша комитет құрылды. Ол бес жылда бір рет мемлекеттердің Конвенция талаптарын орындауға қатысты атқарған жұмыстары туралы баяндамаларын тыңдауға құқылы. Бүгінгі күні әлемнің 193 мемлекеті оны өз елдерінде енгізуге келісім берген. Олардың қатарында 1994 жылы келісімге қол қойған Қазақстан Республикасы да бар. Қазақстан конвенцияны қабылдаған жылдар ішінде балалар құқығын сақтау бағытында бірқатар істерді жасап үлгерген. Елде арнайы орган - Балалар құқықтарын қорғау комитеті құрылды, «Қазақстан балалары» атты ұлттық бағдарлама қабылданды, «Ювеналды сот жүйесін дамытудың концепциясы» бағдарламасы жүргізілді.

Түйін сөздер: Балалар құқықтарын қорғау, Біріккен Ұлттар Ұйымы, Орталық Азия мемлекеттері, аймақтық ынтымақтастығы, ювенальдық құқық.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6844-2019-128-3-23-30>

Орталық Азия аймағы елдерінің балалар құқығын қорғау саласындағы саяси пікір алмасуы үшін басты трибунасы БҰҰ Балалар Қорының (ЮНИСЕФ) қолдауымен өткізілетін балалар құқығын қорғау бойынша форум болып табылады. 2011 жылы Ашхабад қаласында өткізілген үшінші форум Орталық Азиядағы ювенальдық құқық жүйесі реформаларына арналды және Орталық Азия елдері үкіметтерінің халықаралық стандарттарға сәйкес ювенальдық құқық жүйесін құру ұстанымдылығын және балалар құқығын қорғауды нығайту мақсатында заңның үстемділігі саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуді ұстану үшін платформа болды.

Түрікменстан Мәжілісінің басшылығымен жоғары деңгейде өткізілген форум жұмысына бес мемлекет: Түрікменстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Өзбекстан және Қазақстанның мемлекеттік мекемелерінің өкілдері қатысты. Қазақстандық делегация құрамында ҚР Парламентінің депутаты Светлана Бычкова, ҚР Жоғары Сотының судьясы Даулен Нуралин, Астана қаласының кәмелеттік жасқа толмағандар ісі бойынша мамандандырылған ауданаралық сот өкілі Гульнар Абдигалиева, Білім Министрлігінің және әділет Министрлігінің, сондай-ақ Қазақстандағы БҰҰ балалар қорының (ЮНИСЕФ) өкілдері болды.

Форум қарсаңында Орталық Азия елдерінің балалар құқығы туралы Конвенцияда қарастырылған мақаттар мен міндеттерді жүзеге асыру үшін ұлттық әрекеттерді күшейтудегі тәжірибе алмасу міндеті қойылды [2]. Олардың ішінде – осы мақсаттарға қажетті үйлесімділікті және ресурстармен қамтамасыз етуді құру, тұрақты мониторинг және ұлттық

деңгейде жетістіктерге шолу, балалар құқығын қорғауда өз үлесін және айтарлықтай ролін атқаратын азаматтық қоғаммен серіктестікке ерекше маңыздылық беру.

Аталған форумда Қазақстанның посткеңестік кеңістіктегі және Азиядағы бірінші ювенальдық құқықты дамытудағы ерекше ролі атап көрсетілді. Сондай-ақ ювенальдық құқық саласына кіретін барлық органдардың өзара қарым-қатынасын, формаларын және функцияларын реттейтін ҚР-дағы ювенальдық құқық туралы Конвенцияны жасау және енгізудегі Қазақстанның ролі ерекше атап өтілді. Форумда біздің республикамыздың делегациясы Қазақстандағы Балалар қоры (ЮНИСЕФ) өкілділігінің және мемлекеттік органдар және үкіметтік емес ұйымдар қолдауымен Астана қаласының кәмелеттік жасқа толмағандар ісі бойынша сот бастамасымен құрылған «Альтернативы правосудия в отношении несовершеннолетних» атты экспериментальды жобасын көрсетті. Оның негізгі міндеті кеңес беру қызметін көрсету, түзетушілік оқытулар жүргізу, девианттық мінез-құлықты балалардың қылмыстық қызметке қайтадан тартылуына жол бермеу. Жоба жұмысының нәтижесі бойынша ювенальдық құқық саласына түскен балаларға көмек көрсетуге тиісті органдар құрылымы туралы ҚР Үкіметіне жүйелі ұсыныстар енгізу қарастырылған. Форумға қатысушы-елдер барлығы дерлік ювенальдық құқықты одан әрі дамыту мәселесінде атқарылатын жұмыстардың көптігі баса айтылды. Оның ішінде, бірқатар елдерде кәмелеттік жасқа толмағандар ісі бойынша мамандандырылған жүйені енгізу туралы ұсыныстар айтылды, өйткені көпшілік жағдайда заңмен шиеленісте тұрған балалармен үлкендер секілді жұмыстанады. Барлық қатысушылардың пікірі бойынша, жоғары мемлекеттік деңгейде өткізілген форум Орталық Азияның бес елінің әрқайсысында, сондай-ақ Ресей, Түркия, Әзербайжан сияқты елдерде тәжірибе алмасу үшін жемісті алаңға айналды. Ювенальдық құқық саласындағы тәжірибе қызметін игерудің маңыздылығы балалар құқығын қорғауды жүзеге асыратын мемлекет, органдар тарапынан заңмен шиеленісте қалған балаларға көмек көрсету формалары мен әдістерін кеңейтуге мүмкіндік береді.

БҰҰ-ы өзінің өмір сүру кезеңінде адам құқығы саласында 100-ден астам халықаралық құжаттар, пактілер, конвенциялар, хаттамалар, декларациялар, ұсыныстар, ережелер, кодекстер, принциптер және т.б. қабылдады.

Халықаралық құжаттардың бұл түрлерінің әрқайсысы заңды маңыздылығы және жүзеге асырылу мүмкіндігі мағынасында өзінің ерекшеліктеріне ие.

Декларация (мәлімдеме, хабарландыру) – қандай да бір принциптер жарияланатын халықаралық-құқықтық құжат. Декларация сөздің қатаң мағынасында міндетті сипатқа ие емес. Олар тек ұсыныстар, тілектер болып табылады. Алайда бұл құжаттар үлкен моральдық-саяси күшке ие және соған қарап мемлекеттің позициясы туралы ойларын білдіреді. Декларация қабылданғаннан кейін бірден күшіне енеді.

Адам құқығы туралы пакт – бұл қатысушылары, яғни оның ережелерін ұстануға ресми келіскен мемлекеттер адам құқығының кең спектрін (тобын) толық жүзеге асыру үшін шаралар қолдануға, кепіл беруге және құрметтеуге келісімін берген халықаралық келісім.

Конвенция – қандай да бір арнайы мәселе бойынша халықаралық келісім. Пактілер және конвенциялар олардың қабылдануы және қол қойылуынан кейін бірден күшіне енбейді, тек бірнеше мемлекеттер ратификациялағаннан кейін ғана заңдық күшіне ие болады. Пактілер және конвенцияларға қатысушы мемлекеттер осы халықаралық құжаттарда сақталатын міндеттерді өздеріне алады және оларды қатаң орындауы қажет. Сәйкесінше келісімдердің жүзеге асырылуын бақылау үшін сәйкесті халықаралық ұйымдар шеңберінде, ереже бойынша, сәйкесті комитеттер немесе комиссиялар құрылады. Комитеттер және комиссиялар әдетте пактілерге және конвенцияларға қосымша болып табылатын хаттамаламен сәйкесті құрылады.

Ашық конвенцияларға және пактілерге олардың дайындалуына және қол қойылуына

қатыспаған мемлекеттер қосыла алады. Мемлекет өз міндеттерінен бас тартып, аталған халықаралық ұйымнан шыға алады. Барлық халықаралық-құқықтық құжаттар ішінде халықаралық құқықтың көзі болған бірқатар халықаралық келісімдер бар. Бірінші кезекте, оларға Адам құқығы туралы халықаралық билль жатады. Ол өзіне Дүниежүзілік адам құқығы Декларациясын (1948 жылы 10 желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясымен қабылданды), экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы Халықаралық пакт (1966 жылы 16 желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясымен қабылданды және қол қоюға ашық), азаматтық және саяси құқықтар туралы Халықаралық пакт (1966 жылы 16 желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясымен қабылданды және қол қоюға ашық) және оған қосымша Факультативті хаттамалар.

Қазақстан Республикасы өзінің тәуелсіздігін жариялаған кезеңнен бері адам құқығы саласындағы халықаралық құжаттардың аз ғана бөлігін ратификациялады: 1949 жылғы соғыс құрбандарын қорғау туралы Женева конвенциясы және 1977 жылғы оған қосымша I және II хаттамалар (1993 жылы 31 наурызда ратификациялады); 1989 жылғы бала құқығы туралы Конвенция (8 маусым 1994 жыл); 1984 жылғы «Азаптауларға және басқа да қатыгез, адамгершілікке жатпайтын және ар-намысты қорлайтын іс-әрекеттер мен жазалау түрлеріне қарсы Конвенция» (29 маусым 1998 жыл); 1979 жылғы «Әйелдерге қатысты кемсітудің барлық нысандарын жою туралы Конвенция» (29 маусым 1998 жыл); 1966 жылғы «Нәсілдік кемсітушіліктің барлық нысандарын жою туралы халықаралық конвенция» (29 маусым 1998 жыл); 1951 жылғы босқындар статусы туралы Конвенция және 1967 жылғы босқындар статусына қатысты хаттама (15 желтоқсан 1998 жыл); «Жазасын одан әрі өтеу үшін бас бостандығынан айыруға сотталғандарды беру туралы Конвенция» (16 шілде 1999 жыл); 1958 жылғы «Еңбек және жұмыспен қамту саласындағы кемсітушілік туралы Конвенция» (20 шілде 1999 жыл); 1953 жылғы «Әйелдердің саяси құқықтары туралы Конвенция» (30 желтоқсан 1999 жыл); 1948 жылғы «Қауымдастықтар бостандығы және ұйымдастыру құқығын қорғау туралы конвенция» (30 желтоқсан 1999 жыл); «Тұрмыстағы әйелдің азаматтығы туралы Конвенция» (30 желтоқсан 1999 жыл); «Алимент өндіру туралы Конвенция» (30 желтоқсан 1999 жыл). Бұдан басқа, Қазақстан Республикасы ТМД шеңберінде қабылданған адам құқығы бойынша бірқатар құжаттарға қосылды немесе ратификациялады, оның ішінде 1991 жылғы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығын құру туралы Келісім (23 желтоқсан 1991 жыл); 1993 жылғы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы Жарлығы (20 сәуір 1994 жыл); 1996 жылғы 29 наурыздағы Ресей Федерациясы, Белоруссия Республикасы, Қазақстан Республикасы және Қырғызстан Республикасы арасындағы экономикалық және гуманитарлық саладағы интеграцияны тереңдету туралы Келісім.

Балалар еңбегіне тосқауыл қою жұмысына қатысушы елдерге техникалық көмек көрсету мақсатында ХЕҰ-ы балалар еңбегіне тосқауыл бағдарламасын (БЕТБ) құрастырды. БЕТБ-ның жұмысы ұлттық деңгейдегі бастамашыларға, сонымен қатар Конвенция қағидаларының ұлттық заңдарға кірістіріліп, тәжірибеде орындалудың қажеттілігіне бағытталған.

Аталмыш бағдарлама Қазақстан Республикасында да орындалуда. Балалар еңбегіне тосқауыл қою бойынша халықаралық бағдарлама пайдаланған «Орта Азияда балалар еңбегіне тосқауыл қоюды жүзеге асыру әрекеті» (PROACT-CAR, III-кезең) атты ХЕҰ-ның жобасы Орта Азиядағы төрт елдің балалар еңбегінің ауыр түрлерімен күресіне бағытталған.

2006 жылы 6-7 желтоқсанда Астана қаласында «Орталық Азиядағы отбасы мен балалардың әлеуметтік және құқықтық қорғалу жүйесі» атты Орталық Азия елдеріндегі балалар құқықтарын қорғау бойынша бірінші Форум өткізілді [2].

Біздер, Бала құқықтары туралы Конвенцияны бекітуде Орталық Азия елдерінің өзімізге алған міндеттемелерімізді растаймыз және бұл құқықтық құралды іске асыруда шапшаңдату қажеттілігін баса айтамыз.

Біздер, қауіпті топ немесе ата-аналары қамқорлығынан айырылған балалардың құқықтары жөнінде Стокгольм (1999 және 2003 жж.) және Будапешттегі (2000 ж.) конфе-

ренцияларда, Сараево (2004-мамыр) және Паленсияда (2006-маусым) өткен «Еуропа және Орталық Азия – балалар өмірі үшін лайықты» атты конференцияда және балаларға қарсы жәбірлік көрсету мәселелері бойынша «Әрекет жасауға уақыт келді» атты Люблиндегі (2005-шілде) конференцияда және Мыңжылдық Саммитте «2000-қыркүйек» қабылданған және Мыңжылдық Даму Мақсаттары үшін міндет пен әрекеті анықтаған міндеттемелерді қолдаймыз.

Біздер, елдердің «Дүние – балалар өмірі үшін лайықты» мақсатына өздерінің жол ұстаушылығын көрсеткен «Дүние – балалар өмірі үшін лайықты» атты (Нью-Йорк, 2002-мамыр) балалардың жағдайлары туралы БҰҰ Бас Ассамблеясының қорытынды құжатын толығымен растаймыз және болашақ іс-әрекеттері үшін мынадай шаралар анықтадық:

- Бала құқықтары туралы Конвенцияға сәйкес, бала құқықтарын есепке алып, мақсаттар мен міндеттерді нақты, уақыттылы және шамамен анықтауымен, балалардың пайдасына ұлттық шараларды ыңғайту;

- осы мақсаттарды орындауға ресурс бөлудің қажетті үйлестіру мен қамтамасыз етуін кұру;

- кедергі мен әрекетті жылдамдатуға жауап беру мақсатында, ұлттық деңгейде уақтылы мониторинг және прогрессті шолу;

- балалар құқықтарын жылжытуға өз үлесін ұсынған, азаматтық қоғам мен бірге ынтымақтастықтың маңыздылығын растау.

Біздер, Орталық Азия елдеріндегі бала өмірі үшін лайықты, дүние кұрудағы прогресс туралы алдағы бесжылдық есепті назарымызға аламыз. Біздер, балалардың зор осалдығына және олардың құқықтары мен қауіпсіздігіне мүмкіндік тұғызатын дамуға алаңдаймыз және Орталық Азия елдерің балалық кедейшілікті тоқтату, балаларды әлеуметтік оқшаулауды және қауіпті топтың отбасы мен балалары үшін біздің қолдауды жылжыту, сондай-ақ, ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балалар, толық емес отбасы балалары, және асыраушысынан айырылған отбасы, мекен жайы бойынша қамқорлықтағы балалар, арнайы мұқтажы бар, асырап алған отбасындағы, заңға даулы және заңсыз еңбекке қамтылған балалар, жәбірлік мен трафик кұрбандары – балалар үшін қажетті шаралар қолдануға шақырамыз.

Біздер, Орталық Азия елдеріндегі балалар құқықтарын қорғау бойынша Астана қаласы бірінші Форумның, қатысушылары прогрессті атап көрсетіп:

1. Бала құқықтары туралы Конвенциясымен байланысты қабылданған міндеттерімізді, және 2002 жылдың 10-мамырындағы «Балалар өмірі үшін лайықты дүние» атты БҰҰ арнайы сессиясының қорытынды құжатына сәйкес міндеттерімізді бірдауыстан растаймыз және уәде береміз, атап айтқанда:

1) Орталық Азия елдері балаларының құқықтарын қорғау жөніндегі Форумды, тұрақты негізде әрекет жасайтын және Бала құқықтары туралы Конвенциясының принциптерін сақтауда ынтымақтастықтың икемді механизмі болатын және «Балалар өмірі үшін лайықты дүние» концепциясын іске асырудағы ұйымдастырушылық құрылым деп жариялау;

2) Орталық Азия елдері арасындағы аймақтық ынтымақтастықты және бала кедейшілігін, қауіпті топтың отбасы мен балаларын әлеуметтік оқшаулауды, сондай-ақ, ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балаларды, толық емес отбасы балаларын, және асыраушысынан айырылған отбасыларын, мекен жайы бойынша қамқорлықтағы балаларды, арнайы мұқтажы бар, асырап алған отбасындағы, заңға даулы және заңсыз еңбекке қамтылған балаларды, жәбірлік мен трафик кұрбандары – балаларды қоса, балалар құқықтарын қорғау жөніндегі Форум механизмі арқылы, бала құқықтарын қорғау саласында озық тәжірибе мен ыңғайлықты табуын, мүмкіншілік ету;

3) Орталық Азия елдеріндегі баланы күту және қорғау жүйесін реформалау жетістік-

тері туралы ақпараттандыру мен елдік және аймақтық деңгейде әрекеттер үшін басымдылықты анықтау;

4) балалар өмірінің сапасын үзілді-кесілді жақсарту үшін, Орталық Азия елдеріндегі тиімді саяси жауапты және әрекеттерді ынталандыруға ұлттық ресурстарды өз-өзіне жолдау үшін шараларды қабылдау;

5) бала құқықтары туралы Конвенциясында негізделген, тиісті саяси және заңнама қабылдау, бала құқықтарын қорғау жүйесі және мониторинг пен есеп беру механизмін арттыру арқылы, бала құқықтарын қорғау саласындағы мемлекет жауапкершілігін кепілдеуге жолданған, әрекеттерді бастау және қолдау;

6) Орталық Азия елдері мен Атқарушы Комитетінің балалар құқықтарын қорғау жөніндегі Форумда кездесулерді дайындауға жауапты, қосымшадағы Концепция мен Жұмысшы Механизмдеріне сәйкес, Тұрақты Атқарушы Комитет және арнайы құрылымдар құру.

2. Орталық Азияда, ЕС, Дүние жүзілік Банкі, Азия Даму Банкі, БҰҰ, азаматтық қоғамдықты, балаларды, бұқаралық ақпарат құралдарын және даму жөніндегі басқа стратегиялық партнерларын қоса бірге ынтымақтастықта, осы мақсаттарға жету үшін жұмысты жалғастыруды шешіп жатырмыз.

3. Одан әрі, осы мақсаттарға жету үшін прогрессті жүйелі түрде қайта қарастыруды және балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі Форумға есеп беруді шешіп жатырмыз.

Біздер, осы міндеттерге жетудегі біздің талабымызды растаймыз, себебі, біздер болашағымызды бүгін қорғауымыз тиіс.

Бүгінгі таңда республикада балалардың құқықтарын қорғау және қамтамасыз етудің айқын жүйесі құрылған. Мемлекеттік органдардың орталықтағы және жергілікті деңгейдегі мемлекеттік емес және қоғамдық ұйымдармен ведомствоаралық қарым-қатынасы жүйеге келтірілген.

Балалардың құқықтарын қорғау саласында ұлттық заңнамаларды жетілдіру жұмыстары жүргізілуде.

Комиссия мүшелері барлық санаттағы балалардың, оның ішінде ұлттық саны аз топтың, қоныс аударушы, оралман, босқын балалардың білім алуы құқықтарын қамтамасыз етуге ерекше назар аударды.

Балалардың отбасында өмір сүру және тәрбиелену, денсаулық сақтау, балалық шақ пен ананы әлеуметтік қорғау құқықтары талқыланды. Деинституционализациялау стратегиясын іске асыру, әлеуметтік жетімдіктің алдын алу мәселелері жеке аталды.

Балалар үйлерінің тәрбиеленушілері, жетім балаларға арналған мекемелер желісінің азаю қарқыны және баланы өз отбасына патронаттық тәрбиелеуге алғысы келетін қазақстандық азаматтардың саны артқаны байқалады.

Барлық мүдделі органдардың біріккен іс-әрекетімен шешілетін мәселе ол отбасының қолайсыздығын анықтау, бала асырап алған ата-аналарға арналған мектептер мен отбасын қолдау қызметі желілерін одан әрі дамыту мәселелері. Жетім балаларға арналған ірі мектеп-интернаттарды отбасы типіндегі балалар үйіне қайта құру. Балалар үйі түлектерін интернаттан кейін қолдау көрсету міндеті мемлекет тарапынан өз кезегімен жүзеге асырылуда.

Жергілікті атқарушы органдар тарапынан балалар үйі түлектерін еңбекпен және тұрғын үймен қамту мәселесіне ерекше назар аударылуда.

Жоғары мемлекеттік органдармен бірге Астана қаласындағы мектептерде балалар құқығын қорғау саласында өз үлесін қосуда. Білім ордасында құқыққа арналған пән сабақтары, барлық сыныптарда балалар құқығын қорғау тақырыбына ашық сабақтар мен тәрбие сабақтары тұрақты өткізіледі. Сонымен бірге, мектепшілік іс-шаралар жоспарына сәйкес Ата Заңымыздың тиісті тармақтарын, Елбасы қабылдаған «Бала құқығы туралы

конвенцияны» талқылап, түсіндіру бағытында тоқсан сайын «дөңгелек үстел» отырысы, пікірталас, заң сабақтары, заңгерлермен кездесулер, мерекелік кештер тұрақты ұйымдастырылып, өткізіліп тұрады.

Қорыта айтқанда Балалар құқығы мен заңды мүдделерін қорғау – ұлттық саясатымыздың негізгі бағыттарының бірі. Балалардың өмір сүруге, есімінің болуына, азаматтыққа және тағы басқа құқықтарын, аман-сау отбасылық өмір құқығын, сәбидің жеке басының еркін дамуын қамтамасыз ететін құқықтарын, денсаулығын сақтау нығайту құқығын, білім алу мен мәдени даму құқығын, төтенше жағдайларда сәбиді қорғау құқықтарын қорғау мен қолдау біздің әрқайсысымыздың басты міндетіміз болып табылады.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас Ассамблеяның «Бала құқығы декларациясы». Нью-Йорк, 20 қараша 1959 ж. - [Электронды ресурс]. - URL: [http://www. online.zakon.kz](http://www.online.zakon.kz) (Қаралған күні: 21.08.2019).
- 2 Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас Ассамблеяның «Балалар құқықтары туралы» Конвенциясы. Нью-Йорк, 20 қараша 1989 ж. - [Электронды ресурс]. - URL: [http://www. online.zakon.kz](http://www.online.zakon.kz) (Қаралған күні: 25.08.2019).
- 3 Астанадағы балалар құқығын қорғау жөніндегі І Орталық Азия елдерінің форумы: «Орталық Азиядағы отбасы мен балаларды әлеуметтік және құқықтық қорғау жүйесі». Астана, 6-7 желтоқсан 2006 ж. - [Электронды ресурс]. - URL: [http:// www.balazan.kz](http://www.balazan.kz) (Қаралған күні: 27.08.2019).

К.Ж. Капсалямов¹, С.С. Капсалямова², Р.Т. Аккулов³

¹Университет «Туран-Астана», Нур-Султан, Казахстан

²Евразийский Национальный Университет им.Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

³Университет «Туран-Астана», Нур-Султан, Казахстан

Региональное сотрудничество и перспективы развития Центральной Азии и Казахстана в области защиты прав детей

Аннотация. Государство обеспечивает всемерное развитие каждого ребенка. Права ребенка в Казахстане: каждый ребенок регистрируется после рождения и имеет право на получение им имени и гражданства. Каждый ребенок имеет право жить в своей семье, вместе с родителями. Никто не вправе подвергаться наказанию, унижению ребенка, даже если он виновен. Каждый ребенок имеет право на свободу мысли, совести и религии. Ребенок имеет право заниматься желаемым видом спорта. Ребенок имеет право на охрану здоровья, лечение. Ребенок имеет право свободно выражать свои мысли.

Впервые в истории в рамках Конвенции ООН «О правах детей» создан международный механизм контроля за ее исполнением - Комитет по правам ребенка. Он имеет право один раз в пять лет заслушивать доклады государств о проделанной работе в отношении выполнения требований Конвенции. На сегодняшний день 193 государства мира дали согласие на его внедрение в своих странах. В их числе и Республика Казахстан, подписавшая соглашение в 1994 году. За годы принятия Конвенции Казахстан успел выработать ряд мер по соблюдению прав детей. В стране создан специальный орган - Комитет по охране прав детей, принята Национальная программа «Дети Казахстана», утверждена программа концепции развития ювенальной судебной системы.

Ключевые слова: Защита прав детей, Организация Объединенных Наций, государства Центральной Азии, региональное сотрудничество, ювенальное право.

K.Zh. Kapsalyamov¹, S.S. Kapsalyamova², R.T. Akkulov³

¹University «Turan-Astana», Nur-Sultan, Kazakhstan

²L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

³University «Turan-Astana», Nur-Sultan, Kazakhstan

Regional cooperation and prospects for the development of Central Asia and Kazakhstan in the field of children's rights

Abstract. The state ensures the full development of every child. Child rights in Kazakhstan: every child is registered after birth and is entitled to a name and citizenship. Every child has the right to live in his or her family, together with his or her parents. No one has the right to be punished or humiliated, even if the child is guilty. Every child has the right to freedom of thought, conscience and religion. The child has the right to engage in the desired sport. The child has the right to health care and treatment. The child has the right to Express his or her thoughts freely.

For the first time in history, the UN Convention on the rights of the child created an international mechanism to monitor its implementation - the Committee on the rights of the child. It has the right to hear reports from States every five years on the progress made in meeting the requirements of the Convention. To date, 193 countries have agreed to its implementation in their countries. Among them is the Republic of Kazakhstan, which signed the agreement in 1994. Over the years of adoption of the Convention, Kazakhstan has developed a number of measures to respect the rights of children. The country has created a special body-the Committee for the protection of children's rights, adopted the national program «Children of Kazakhstan», approved the program of conception of the juvenile justice system.

Keywords: Protection of children's rights, United Nations, Central Asian States, regional cooperation, juvenile law.

Referenses

1 Birikken Ulttar Uıymynyn Bas Assambleıanyn «Bala quqygy deklaratsıasy». Nıu-Iork, 20 qarasha 1959 j. [United Nations General Assembly Declaration on the rights of the child. New York, 20 November 1959] [Electronic resource]. Available at: [http://www. online.zakon.kz](http://www.online.zakon.kz) (Accessed: 21.08.2019).

2 Birikken Ulttar Uıymynyn Bas Assambleıanyn «Balalar quqyqtary turaly» Konventsıasy. Nıu-Iork, 20 qarasha 1989 j. [United Nations General Assembly Convention on the rights of the child. New York, 20 November 1989] [Electronic resource]. Available at: <http://www. online.zakon.kz> (Accessed: 25.08.2019).

3 Astanada balalar quqygyn qorgau jonindegi I Ortalyq Azıa elderinin forumy: «Ortalyq Azıada otbasy men balalary aleumettik jane quqyqtyq qorgau juıesi». Astana, 6-7 jeltoqsan 2006 j. [I Central Asian Forum for the protection of children's rights in Astana: «system of social and legal protection of families and children in Central Asia». Astana, 6-7 December 2006] [Electronic resource]. Available at: [http:// www.balazan.kz](http://www.balazan.kz) (Accessed: 27.08.2019).

Авторлар туралы мәлімет:

Қапсәліямов Қ.Ж. – Ұлттық және халықаралық құқық кафедрасының профессоры, «Тұран-Астана» университеті, Дүкенұлы көш. 29, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Қапсәліямова С.С. – Мемлекет және құқық теориясы және тарихы, конституциялық құқығы кафедрасының доценті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтпаев көш. 2, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Аккулов Р.Т. – Ұлттық және халықаралық құқық кафедрасының аға оқытушысы, «Тұран-Астана» университеті, Дүкенұлы көш. 29, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Kapsalyamov K. Zh. – Professor of the department National and International Law, University «Turan-Astana», Dukenuly street 29, Nur-Sultan, Kazakhstan.

Kapsalyamova S. S. – associate Professor of the Department of Theory and history of state and law, constitutional law, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str. 2, Nur-Sultan, Kazakhstan.

Akkulov R. T. – senior lecturer of National and International Law, University «Turan-Astana», Dukenuly street 29, Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Құқық сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Заң ғылымдары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,

Бас ғимарат, 402 кабинет) және vest_law@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді.

4. Мақаланың көлемі: 8 беттен 18 бетке дейінгі көлемде қабылданады;

Мақаланың құрылымы: (А4 беттінде, кітап өлшемінде, жолдың барлық жақтауы – 20 мм. Шрифт: Times New Roman, размер (кегель) - 14);

5. XFTAP <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында, жартылай қою кіші әріппен жазылады;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспесі, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі)

Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – жола-ралық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында-оның аталуы болу қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана номерленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі

Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, 45 бет]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін әзірлеу үлгілерін төмендегі **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны мен мекенжайы, телефон, e-mail – **қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде толтырылады.**

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) ескертулерді күн аралығында қайта қарап, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі керек. **Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды.** Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. 2019 жылға төлемақы көлемі ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге, басқа ұйым мен мекеме қызметкерлері үшін - 5,500 теңге.

Рекзивизиттер:

**РГП на ПХВ «Евразийский Национальный Университет имени Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594**

**АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: KСJBKZKX
ИИК: KZ978562203105747338 (KZT)
Кнп 859
Кбе 16**

**АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073 (KZT)**

**АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847**

АО «НародныйБанкКазахстан»

БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181

**Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского
национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Право»**

- 1. Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ по юридическому направлению.
- 2. Автору,** желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_law@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

- 3. Отправление статей** в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.
- 4. Объем статьи** не должен превышать 18 страниц (от 8 страниц).
- 5. Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14):

МРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине. Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки. Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы

В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 стр.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нерецензируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

РГП на ПХВ «Евразийский Национальный Университет имени Л.Н. Гумилева»

БИН 010140003594

АО «Банк ЦентрКредит»

БИК банка: KСJBKZKX

ИИК: KZ978562203105747338 (KZT)

Кнп 859

Кбе 16

АО «Bank RBK»

Бик банка: KINCKZKA

ИИК: KZ498210439858161073 (KZT)

АО «ForteBank»

БИК Банка: IRTYKZKA

ИИК: KZ599650000040502847

АО «НародныйБанкКазахстан»

БИК Банка: HSBKKZKX

ИИК: KZ946010111000382181

Provision on articles submitted to the journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Law Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works in the fields of Juridical sciences.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 402) and by e-mail vest_law@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations.

3. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 8 pages).

4. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

IRSTI <http://grnti.ru/> - first line, left

Initials and Surname of the author (s) - center alignment, italics

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - center alignment, italics

Author's e-mail (s) - in brackets, italics

Article title - center alignment, bold

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - line spacing - 1, indent of the “red line”-1.25 cm, alignment in width.

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

In the article, only those *formulas* are numbered, to which the text has references.

All *abbreviations*, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on *the financial support* of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see below in the sample of article design).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be carefully verified. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the

author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

Requisites:

RSE on PVC «Eurasian National University named after L.N. Gumileva»

BIN 010140003594

АО “Банк ЦентрКредит”

БИК банка: KСJBKZKX

ИИК: KZ978562203105747338 (KZT)

Кпп 859

Кбе 16

АО “Bank RBK”

Бик банка: KINCKZKA

ИИК: KZ498210439858161073 (KZT)

АО “ForteBank”

БИК Банка: IRTYKZKA

ИИК: KZ599650000040502847

АО «НародныйБанкКазахстан»

БИК Банка: HSBKKZKX

ИИК: KZ946010111000382181

Мақаланы рәсімдеу үлгісі
Образец оформления статьи
Template

МРНТИ 10.27.23 (IRSTI 10.27.23), (ХФТАР 10.27.23)

С.Б. Жаркенова¹, Т.А. Филиппова²

¹Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

²Алтайский государственный университет, Барнаул, Россия

(E-mail: ¹zharkenova_sb@enu.kz, ²philippova@law.asu.ru)

**Совершенствование сферы государственной регистрации прав
на недвижимое имущество**

Аннотация. На основе сравнительного анализа правовых актов о государственной регистрации прав на недвижимое имущество двух стран, Республики Казахстан и Российской Федерации, была предпринята попытка выявить проблемные аспекты казахстанского законодательства. Во введении к статье раскрыто значение недвижимости в гражданском обороте, обоснована потребность в обязательной государственной регистрации прав на недвижимое имущество [100-200 слов].

Ключевые слова: Гражданское законодательство, объекты гражданских прав, недвижимость, государственная регистрация, момент возникновения права собственности у приобретателя, процедура регистрации, сроки и формы обращения [5-7 слов / словосочетаний].

Основной текст статьи

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку задачи, цели, историю, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал - 1, отступ «красной строки» - 1,25 см., выравнивание – по ширине.

Список литературы

- 1 Уголовно-процессуальное право Российской Федерации: учебник / отв. ред. П.А. Лупинская. - 2-е изд., перераб. и доп. - Москва: Норма, 2009. - 1072 с. - учебник
- 2 Барабанов П.К. Уголовный процесс в Великобритании. / П.К. Барабанов - Москва: Издательство «Спутник +», 2015. – 702 с. . – книга
- 3 Уголовно-процессуальное право. [Электронный ресурс] - URL: https://www.icrc.org/ru/doc/assets/files/other/05_irrc_857_zayas_rus.pdf. (Дата обращения: 12.01.2019) - **интернет источник**
- 4 О науке: закон Республики Казахстан от 18 февраля 2011 года № 407-IV (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.04.2019 г.) [Электронный ресурс] – URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30938581 (Дата обращения: 15.05.2019). – нормативный акт, **электронный ресурс**
- 5 Walker C.J. Inside Agency Statutory Interpretation // Stanford Law Review. - 2015. – Т. 67. - № 5. - С. 999-1079. – **статья**

С.Б. Жаркенова¹, Т.А. Филиппова²

¹*Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан*

²*Алтай мемлекеттік университеті, Барнаул, Ресей*

Жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеу саласын жетілдіру

Андатпа. Екі мемлекеттің - Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы құқықтық актілерін салыстыру негізінде қазақстандық заңнаманың өзекті мәселелерін анықтау бойынша әрекет жасалды. Мақалаға кіріспеде жылжымайтын мүліктің азаматтық айналымда маңызы анықталып, жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеудің қажеттілігі негізделді [100-200 сөз].

Түйін сөздер: Азаматтық заңнама, азаматтық құқықтардың объектілері, жылжымайтын мүлік, мемлекеттік тіркеу, мүлік алушының меншік құқығы пайда болатын кез, тіркеу процедурасы, өтінішпен жүгіну мерзімдері мен нысандары [5-7 сөз / сөз тіркесі].

S.B. Zharkanova¹, T.A. Filippova²

¹*L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan*

²*Altai State University, Barnaul, Russia*

Improvement of the sphere of state registration rights to real estate

Abstract. Based on a comparative analysis of legal acts on state registration of rights to immovable property of two countries, the Republic of Kazakhstan and the Russian Federation, an attempt to identify problematic aspects of Kazakhstan's legislation was made. In the introduction of the article, the value of real estate in public circulation is disclosed, the need for mandatory state registration of rights to real estate is substantiated [100-200 words].

Key words: Civil law, civil rights objects, real estate, state registration, the moment of occurrence of the right of ownership of the acquirer, registration procedure, terms and forms of appeal [5-7 keywords].

References

- 1 Ugolovno-processual'noe pravo Rossijskoj Federacii: uchebnik / otv. red. P.A. Lupinskaja. – 2-e izd., pererab. i dop. [Criminal Procedure Law of the Russian Federation: textbook / resp. ed. P.A. Lupinskaya. - 2nd ed., Pererab. and add.]. (Norma, Moscow, 2009, 1072 p.). [in Russian]
- 2 Barabanov P.K. Ugolovnyj process v Velikobritanii [Criminal procedure in the UK]. (Izdatel'stvo «Sputnik +», Moscow, 2015, 702 p.). [in Russian].
- 3 Ugolovno-protsessual'noye pravo [Criminal Procedure Law]. [Electronic resource]. Available at: https://www.icrc.org/ru/doc/assets/files/other/05_irrc_857_zayas_rus.pdf (Accessed 12.01.2019) [in Russian]
- 4 О науке: закон Республики Казахстан от 18 февраля 2011 года № 407-IV (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.04.2019 г.) [On Science: Law of the Republic of Kazakhstan dated February 18, 2011 No. 407-IV (with changes and additions as of April 10, 2019)]. [Electronic resource]. Available at: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30938581 (Accessed: 15.05.2019). [in Russian]
- 5 Walker C.J. Inside Agency Statutory Interpretation, Stanford Law Review, 67(5), 999-1079(2015). [in English]

Авторлар туралы мәлімет:

Жаркенова С.Б. – Заң ғылымдарының кандидаты, профессор м.а., азаматтық және экологиялық құқық кафедрасының профессоры, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Сәтбаев көш. 2, Астана, Қазақстан.

Филиппова Т.А. – Заң ғылымдарының кандидаты, профессор м.а., азаматтық құқық кафедрасының меңгерушісі, Алтай мемлекеттік университеті, Социалистический пр., 68, Барнаул, Ресей.

Zharkanova S.B. – Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Civil and Environmental Law, L.N.Gumilyov Eurasian National University, K.Satpayev str., 2, Nur-Sultan, Kazakhstan.

Filippova T.A. – Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Civil Law, Altai State University, Sotsialisticheskij avenue, 68, Barnaul, Russia.

Жаркенова С.Б. - кандидат юридических наук, и.о.профессора кафедры гражданского и экологического права; Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, ул. К. Сатпаева 2, Нур-Султан, Казахстан.

Филиппова Т.А. - кандидат юридических наук, профессор, заведующий кафедрой гражданского права, Алтайский государственный университет, пр. Социалистическая, 68, Барнаул, Россия.

Бас редактор: **Ж.И.Ибрагимов**

Шығарушы редактор: **Қ.Ж. Жұмабекова**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Құқық сериясы.
- 2019. - 3 (128). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. 171 б.
Шартты б.т. - 9.5 Таралымы - 20 дана

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-357)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды